

Hoofdstuk 2: Samenleven in diversiteit

“Met wederzijds respect voor elkaars eigenheid, investeren we in meer samen-leven.”

Samenvatting

In onze diverse steden en gemeenten moeten we vertrekken van wat ons verbindt. We hebben te lang gefocust op onze verschillen, te lang naast elkaar in plaats van mét elkaar geleefd. Een samenleving die deelt en samenwerkt, is welvarender en warmer dan een samenleving die tegenstellingen uitvergroot en aanwakkert. Zonder mensen in een keurslijf te dwingen of verschillen weg te vlakken, bouwen we een gemeenschap op gedeeld burgerschap. Een gemeenschap waar iedereen zichzelf kan zijn – met wederzijds respect voor elkaars religieuze, culturele en seksuele eigenheid – en waar iedereen bijdraagt naar eigen vermogen.

Hoe meer mensen bijdragen en participeren, hoe sterker het Vlaanderen van Morgen. Elk talent telt. Er zijn extra inspanningen nodig om de sociaaleconomische vooruitgang van alle bevolkingsgroepen te garanderen. We moeten nog meer aandacht besteden aan taal om iedereen de kans op een goeie opleiding en een job te geven, we moeten nog harder optreden tegen discriminatie. We kunnen het ons simpelweg niet permitteren om talenten verloren te laten gaan.

Voor nieuwkomers geldt hetzelfde principe van gedeeld burgerschap: wie in ons land verblijft, is geen migrant maar een burger. Met rechten en met plichten. Van waarde. We voeren een human asiel- en migratiebeleid. Asielzoekers krijgen zo snel mogelijk duidelijkheid over hun toekomst, in afwachting van de beslissing over hun verblijf doen we er alles aan om hun weerbaarheid te versterken. Zodat ze – of het nu in ons land is of in hun land van herkomst – hun talenten kunnen ontplooiën en delen met de rest van de samenleving.

1. Inleiding

Wie je ook bent en waar je ook vandaan komt, iedereen moet bij machte zijn om te delen en bij te dragen aan de samenleving. Zolang men een basiskader van regels en waarden deelt, verdient iedereen de vrijheid om zichzelf te kunnen zijn in één diverse gemeenschap, om zijn talenten te ontplooiën en die met anderen te delen. Iedereen is gelijk, hoe verschillend we ook zijn.

De samenleving is rechtvaardiger als iedereen meedoet en kan meedoen: no one left behind. We laten niemand achter. En precies daar knelt het schoentje: veel nieuwkomers en hun nakomelingen vinden om verschillende redenen nog onvoldoende de weg in ons onderwijs en op onze arbeidsmarkt, met schrijnende kansarmoede tot gevolg. Dat is een gemiste kans voor onze maatschappij. Veel migranten zijn immers jonge, ondernemende mensen die bereid zijn om door hard te werken elders een nieuw leven op te bouwen. Het komt er dus op aan om maximaal in te zetten op de sociaaleconomische emancipatie van alle bevolkingsgroepen in ons land, zodat iedereen bij machte is te delen in en bij te dragen aan onze welvaartsstaat.

Samen bereik je meer dan alleen. Willen we de welvaartsstaat van morgen bouwen, dan moeten alle talenten aanwezig in onze samenleving meedoen. Wanneer bepaalde bevolkingsgroepen het minder goed doen, dan is dat dus ook een probleem van de hele maatschappij. We vertrekken van het sociaaldemocratische principe dat solidariteit beter werkt: het is in ons gemeenschappelijke belang dat iedereen zijn talenten deelt en kan delen. Migratie en diversiteit bieden verschillende troeven. Divers samengestelde besturen komen tot betere beslissingen. Migratie kan bijvoorbeeld tekorten op de arbeidsmarkt wegwerken. Nieuwkomers die een zaak opstarten, creëren een hoopvolle economische dynamiek in hun buurten. En meertaligheid is een gigantische troef die we meer moeten ontwikkelen. Hoe meer ideeën en talenten we delen, hoe sterker de samenleving van morgen.

Solidariteit ontstaat vanuit gedeeld burgerschap. We wonen in dezelfde buurten, we gebruiken hetzelfde openbare vervoer, we leven in dezelfde samenleving... De samenleving is van iedereen. Zo raken mensen bij elkaar betrokken, werken we samen en ontstaat vertrouwen. Bij buurtactiviteiten, vakbondsacties of groepsaankopen van energie maakt men bijvoorbeeld geen onderscheid naar herkomst. Met respect voor ieders unieke achtergrond, willen we dit gedeelde burgerschap versterken. Vanuit deze motivatie passen we voor een samenlevingsmodel van segregatie, waarbij mensen met een verschillende achtergrond eerder naast dan mét elkaar leven. Er is net nood aan meer gedeeld samen-leven. En daar willen we verder in investeren.

We kunnen de vraag ook omdraaien: wanneer willen mensen niet langer solidair zijn, delen en samenwerken?

Solidariteit ligt onder vuur wanneer men het gevoel heeft dat niet iedereen dezelfde rechten en plichten heeft, en de solidariteit dus niet rechtvaardig in elkaar zit. Het is daarom belangrijk dat politici duidelijke regels afspreken én doen naleven. Iedereen moet naar zijn vermogen solidair zijn. Hierin moeten we correct zijn. Dit betekent dat we sociale dumping en deloyale concurrentie bij arbeidsmigratie bestrijden, oneigenlijk gebruik van de sociale zekerheid en sociale bijstand aanpakken, en dat we streng optreden tegen criminaliteit en extremisme alsook vaak aangehaalde samenlevingsproblemen rond bijvoorbeeld sluikstorten, nachtlawaai, storend verkeersgedrag. We maken hierin geen onderscheid naar herkomst: iedereen is gelijk voor de wet.

Solidariteit ligt ook onder vuur wanneer mensen zich door de samenleving niet gerespecteerd voelen in hun eigenheid. Wanneer er geen wederzijds respect is, is er ook weinig animo voor solidariteit. We moeten dus waken over een wederzijds respect voor elkaars eigenheid. Zolang iedereen de principes van onze seculiere rechtsstaat onderschrijft, moet iedereen zichzelf kunnen zijn. En de overheid moet actief voor dit recht opkomen. Om deze redenen treden we hard op zowel tegen racisme, antisemitisme, islamofobie, als tegen de ongelijke behandeling van mannen en vrouwen, homohaar en andere vormen van uitsluiting. De gedachten in ons land zijn vrij, maar concrete handelingen mogen niet uitsluitend of kwetsend zijn, of aanzetten tot haat en geweld. We mogen niet tolerant zijn voor intolerantie. Dit wederzijds respect voor elkaars eigenheid sluit een gedeeld burgerschap niet uit. Integendeel, mensen participeren pas aan de samenleving wanneer ze zichzelf kunnen zijn. En vanuit deze participatie groeit een gevoel van vertrouwen en saamenhorigheid. We noemen deze benadering: actief pluralisme.

Een bijkomende uitdaging is dat migratie per definitie grensoverschrijdend is, terwijl onze sociale bescherming nationaal is georganiseerd. We streven naar meer sociale en politiek integratie op Europees en mondiaal vlak, maar we hebben ook een rechtvaardig en humaan migratiebeleid nodig. Wie het recht verkrijgt om in ons land te verblijven, treedt tot de welvaartsstaat toe met rechten én plichten. Wie niet mag blijven, bereiden we voor om terug te keren. Van diegenen die wachten op een

beslissing over hun verblijf, willen we door vorming en informatie de weerbaarheid versterken, gericht op een duurzame toekomst, hetzij in ons land, hetzij in het land van herkomst.

Onze sociale welvaartsstaat is ontworpen in tijden waarin er van grootschalige immigratie nauwelijks sprake was en de levensbeschouwelijke diversiteit zich beperkte tot de drie grote zuilen in ons land. Een halve eeuw van sociale verandering later is Vlaanderen ingrijpend veranderd. We leven in een migratiesamenleving waarin mensen sterk verschillen op het vlak van etnische herkomst, taalgebruik, levensovertuiging en verblijfsstatuut. Deze toegenomen diversiteit stelt de draagkracht en sociale cohesie van onze samenleving op de proef. Hoe controleren we de toegang tot onze arbeidsmarkt, onze sociale zekerheid en onze sociale bijstand, en maximaliseren we tegelijkertijd de positieve economische en culturele dynamiek van migratie? Hoe verzoenen we de scheiding tussen Kerk en Staat met de toegenomen religieuze diversiteit? Hoe rijmen we sociale cohesie met verscheidenheid? Hoe overtuigen we mensen om, ondanks hun verschillen, solidair te zijn?

Als antwoord op de blijvende migratie en groeiende diversiteit, die een uitdaging vormen voor onze sociale welvaartsstaat, zetten we in op een rechtvaardige diverse samenleving, die uitgaat van deze vier sociaaldemocratische principes:

1. De sociaaleconomische emancipatie en vooruitgang van alle bevolkingsgroepen, zodat iedereen kan meedoen.
2. Een gedeeld burgerschap met wederzijds respect voor elkaars eigenheid, in een maatschappij waarin iedereen zichzelf kan zijn.
3. Een inclusief burgerschap, waarbij iedereen de verantwoordelijkheid heeft om te participeren en met elkaar samen te leven, zodat iedereen meedoet.
4. Een rechtvaardig en humaan migratiebeleid, waarbij iedereen die in ons land verblijft, deelt in de rechten en plichten verbonden aan onze sociale welvaartsstaat.

2. De sociaaleconomische vooruitgang van alle bevolkingsgroepen

De sociaaleconomische emancipatie en vooruitgang van alle bevolkingsgroepen is een voorwaarde opdat iedereen zijn rol kan opnemen in de samenleving.

De sociaaleconomische achterstelling in België is onaanvaardbaar. Los van het vele menselijke leed, verspillen we hierdoor als samenleving ongelooflijk veel talent dat broodnodig is om onze welvaartsstaat te consolideren. Kansarmoede, werkloosheid en schooluitval zijn geen specifiek etnisch-culturele problemen, maar algemeen sociaaleconomische problemen. Ze gelden voor alle bevolkingsgroepen. Ze worden veroorzaakt door de werking van onze arbeidsmarkt, ons onderwijs en ons sociaal systeem. Op sociaaleconomisch en onderwijskundig vlak gaat sp.a dan ook voor een beleid op maat, waarmee we uitsluitingsmechanismes wegwerken. Door bijvoorbeeld werkloze jongeren een aangepast opleidingsprogramma of een werkervaringsplaats aan te bieden, pakken we de jongerenwerkloosheid aan. Door in te zetten op een brede graad in het secundair onderwijs vermijden we het kiezen van een verkeerde studierichting en bijgevolg het zittenblijven en de schooluitval. Deze maatregelen komen iedereen te goede, maar vooral die bevolkingsgroepen die met extra jongerenwerkloosheid of schooluitval kampen, zoals etnische minderheden.

We stellen vast dat er een aantal extra problemen zijn specifiek voor mensen met een migratiegeschiedenis, zoals discriminatie, de erkenning van buitenlandse diploma's, het leren van

Nederlands als tweede of derde taal, of sociale fraude bij arbeidsmigratie. Voor deze specifieke problemen zijn er wel bijkomende maatregelen nodig.

2.1. Resoluties

2.1.1. De sociaaleconomische achterstelling van etnische minderheden pakken we aan door zoveel mogelijk een generiek sociaaleconomisch beleid te voeren. Voor specifieke problemen verbonden aan de migratiegeschiedenis van mensen kiezen we echter wel voor een etnisch-cultureel beleid.

2.1.2. Te weinig nieuwkomers laten hun buitenlandse diploma's erkennen. Hierdoor verliezen we als maatschappij veel talent. De erkenningsprocedures van buitenlandse diploma's moeten daarom meer bekend worden gemaakt, kosteloos blijven, en efficiënter en meer geïntegreerd worden georganiseerd.

2.1.3. Een goede beheersing van het Nederlands is cruciaal voor de sociaaleconomische emancipatie en voor het samenleven in diversiteit. We pleiten voor een divers en voldoende groot aanbod van Nederlandse taalverwerving. Daarnaast moet ook het informeel leren van het Nederlands op bijvoorbeeld de werkvloer, in de kinderopvang en in het verenigingsleven verder aangemoedigd worden. Op die manier wordt Nederlands meer de taal van willen en kunnen in plaats van de taal van moeten en niet mogen. Het stimuleren van een goede beheersing van het Nederlands betekent echter niet dat men de moedertaal niet langer mag leren of gebruiken.

3. Wederzijds respect voor elkaars eigenheid

Iedereen kan zichzelf zijn in een gedeeld burgerschap met wederzijds respect voor elkaars eigenheid, zolang iedereen de principes van de seculiere rechtsstaat onderschrijft.

sp.a staat voor een maatschappij waarin iedereen zichzelf kan zijn. Enkel bij wederzijds respect is men bereid om te participeren aan de samenleving en bij te dragen aan de welvaartsstaat. Om deze redenen kiest sp.a voor het actief pluralisme, waarbij de overheid actief religieuze en culturele vrijheden waarborgt. Godsdienstvrijheid betekent bijgevolg niet dat een maatschappij vrij is van iedere godsdienstige of levensbeschouwelijke uiting. Godsdienstvrijheid betekent net dat iedereen vrij is om zijn godsdienst te kunnen belijden. De scheiding tussen Kerk en Staat wordt hierbij gegarandeerd door net alle erkende religies en levensovertuigingen actief tot de publieke ruimte toe te laten. Hierdoor voorkomen we dat één religie of levensovertuiging dominant wordt en het functioneren van onze staat kan beïnvloeden.

Deze religieuze en culturele vrijheden zijn niet absoluut: vrijheid stopt waar deze van de andere begint. Er is een basiskader van waarden en leefregels dat iedereen moet delen en dat de overheid moet waarborgen, waaronder het vrijwaren van de rechten en vrijheden van anderen, de bescherming van de openbare orde en veiligheid, en het vrijwaren van de solidariteit. Daarom moeten we hard optreden zowel tegen xenofobie, antisemitisme, en islamofobie, als tegen de ongelijke behandeling van mannen en vrouwen, homohaat en andere vormen van uitsluiting. Deze praktijken raken mensen in het diepst van hun wezen, en ondergraven zo de basis voor solidariteit.

3.1. Resoluties

sp.a staat voor een anti-discriminatiebeleid mét tanden:

3.1.1. We waarborgen vrijheid van godsdienst en levensovertuiging. We laten daarom het dragen van religieuze of levensbeschouwelijke tekenen in het publieke leven toe. Godsdienstvrijheid is echter niet absoluut: vrijheid stopt waar deze van de andere begint. Godsdienstvrijheid is bijgevolg ondergeschikt

aan de principes van onze seculiere, actief pluralistische rechtsstaat, waaronder een correcte dienstverlening door de overheid en een wederzijds respect voor gelovigen, andersgelovigen én niet-gelovigen.

-Het is ambtenaren die geen functiekledij dragen, toegelaten om religieuze en levensbeschouwelijke tekenen op de werkvloer te dragen. Wanneer wel gekozen wordt voor functiekledij kan er, afhankelijk van de aard van de functie en in overleg met het personeel, rekening gehouden worden met de persoonlijke voorkeuren van de betrokken werknemers. Het spreekt voor zich dat die ruimte voor gezagsfuncties kleiner is dan voor dienstverlenende taken zoals loketfuncties.

- Principieel zijn we voorstander dat leerlingen in het onderwijs zelf in alle vrijheid kunnen kiezen om binnen de school al dan niet religieuze of levensbeschouwelijke tekenen te dragen. Deze vrijheid is echter onderworpen aan een aantal voorwaarden, waaronder het zichtbaar blijven van het aangezicht, de deelname aan georganiseerde sportieve of culturele lessen en activiteiten, regels van veiligheid (bij bediening van machines) en hygiëne (keukens, verzorging), en de keuzevrijheid van de inrichtende macht.

3.1.2. We bestrijden discriminatie in al zijn verschijningsvormen op de arbeidsmarkt, op school, in het uitgaansleven, door de politie of op de huisvestingsmarkt. We treden hard op zowel tegen racisme, antisemitisme en islamofobie als tegen de ongelijke behandeling van mannen en vrouwen, homohaat en andere vormen van uitsluiting.

-Elke vorm van discriminatie moet door de overheid actief worden opgespoord en in beeld gebracht:

a. De controle op discriminatie moet een prioriteit zijn van de inspectiediensten, de politie en het parket.

b. De overheid dient objectieve praktijktesten te organiseren en een adequaat juridisch kader hiervoor te scheppen.

c. Om een goed zicht te krijgen op discriminatie dient er een terugkerende discriminatiebarometer uitgevoerd te worden in samenwerking met de academische wereld.

d. Een daadkrachtig antidiscriminatiebeleid veronderstelt een onafhankelijke instelling (zoals het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding) die in rechte kan optreden tegen inbreuken op antidiscriminatie regelgeving. De Meldpunten Discriminatie dienen versterkt te worden als regionale antennes van deze onafhankelijke instelling. We pleiten ook voor een permanente 'hotline' waarop men discriminatie kan melden. Voor het melden van discriminatie is het belangrijk om blijvend samen te werken met het middenveld, dat ook vaak meldingen ontvangt.

- De overheid moet ervoor zorgen dat elke vastgestelde discriminatie adequaat gesanctioneerd wordt, waarbij herstel(bemiddeling) voor het slachtoffer en verbetertrajecten voor de toekomst extra aandacht moeten krijgen. Antidiscriminatie wetten werken alleen met een stevige stok achter de deur. Inbreuken op de discriminatiewetgeving moeten effectief gesanctioneerd worden.

-De overheid moet het goede voorbeeld geven. Via diversiteitsplannen en verplichte streefcijfers moet ze komen tot een evenwichtige weerspiegeling van de diversiteit in haar personeelsbestand op de verschillende functieniveaus. Het voeren van een diversiteitsbeleid wordt ook als clause opgenomen bij overheidsopdrachten, convenanten en beheersovereenkomsten. Al wie veroordeeld wordt voor inbreuken op de discriminatiewetgeving wordt uitgesloten van procedures voor overheidsopdrachten en beheersovereenkomsten.

3.1.3. Iedereen moet zijn culturele identiteit naar eigen democratisch inzicht kunnen beleven. Het verheffen van een monoculturele Vlaamse, Belgische of andere identiteit tot een politiek beginsel leidt tot een eng, uitsluitend nationalisme. Identiteiten zijn meervoudig en overlappend. Zolang men bereid is op een democratische manier te participeren aan onze gedeelde maatschappij, mag iedereen zich verbonden voelen met wat hij wil.

4. Investeren in samen-leven

Bij een inclusief burgerschap heeft iedereen de verantwoordelijkheid om te participeren, met elkaar samen te leven en zijn talenten te delen in de gemeenschap.

Nog te vaak leven mensen met een verschillende achtergrond naast in plaats van mét elkaar, en denken we in steriele termen van 'wij' versus 'zij'. Maar onbekend maakt onbemind. Deze breuklijnen ondermijnen de solidariteit. sp.a pleit bijgevolg voor meer samenhang en interculturaliteit, waarbij iedereen actief aan het maatschappelijke leven participeert, vanuit een wederzijds respect voor en nieuwsgierigheid naar elkaars eigenheid. Een gemeenschappelijke spreektaal is hiervoor onontbeerlijk. In Vlaanderen is deze spreektaal het Nederlands, zonder evenwel het gebruik van andere talen te willen uitsluiten. We streven naar een inclusief burgerschap waarbij iedereen de verantwoordelijkheid heeft om te participeren aan de gedeelde samenleving.

De diversiteit is bovendien niet gelijk over Vlaanderen verspreid. Bijna de helft van de etnische minderheden woont in de centrumsteden. De inwoners van die steden zagen door de oude en nieuwe migratiestromen hun omgeving in sneltempo veranderen. Dat bracht samenlevingsproblemen met zich mee. sp.a pleit voor een actieve politiek van nabijheid om deze lokale spanningen te ontzenuwen. We zetten maximaal in op buurtbemiddelaars en wijkagenten, straathoekwerk, wijkgebonden sociale tewerkstelling, het lokale middenveld, en meer inspraak voor buurtbewoners. We stimuleren mensen om van achter hun rolluiken te komen en de handen uit de mouwen te steken voor hun wijk, gemeente of stad.

De ongelijke spreiding van de diversiteit betekent ook dat het gros van de Vlamingen enkel via de media over etnische minderheden geïnformeerd wordt. sp.a breekt dan ook een lans voor een genuanceerde en correcte beeldvorming over de diversiteit in Vlaanderen. Op deze manier kunnen we vooroordelen tegengaan.

4.1. Resoluties

4.1.1. In buurten bevorderen we de leefbaarheid via een actieve politiek van nabijheid.

-Samen-leven veronderstelt contacten tussen mensen met een verschillende achtergrond. Via buurtinitiatieven en het lokale middenveld streven we naar betere relaties tussen de bevolkingsgroepen in een gemeente of een stad. In de wijken kunnen mensen nieuwe banden smeden die ook andere vormen van solidair gedrag ondersteunen. Bij voorkeur dienen deze buurtinitiatieven een breder maatschappelijk doel (zoals buurtgebonden sociale tewerkstelling, kinderopvang of sportactiviteiten, stadsmoestuintjes en buurtinspraak).

-Via de inrichting van de openbare ruimte moeten er ook ontmoetingsplaatsen gecreëerd worden. Buurtcentra, buurtparken of pleintjes nodigen mensen uit om 'uit hun kot te komen' en elkaar te ontmoeten.

-Samenlevingsproblemen zoals sluikestorten, verkeersaggressie, lawaaioverlast en vandalisme moeten ernstig genomen worden en consequent behandeld worden. De publieke ruimte is van iedereen, en iedereen moet dan ook goed zorgen voor wat we delen. In eerste instantie spreken we mensen zoveel mogelijk op hun overlastgedrag aan door middel van buurtbemiddelaars, straathoekwerkers en wijkagenten. Bij hardleers gedrag moet de politie haar werk doen.

4.1.2. Het verenigingsleven is de plaats bij uitstek om met diversiteit te leren omgaan. We ondersteunen etnisch-culturele verenigingen. Deze verenigingen halen vaak kansarme minderheden uit hun sociaal isolement en vormen een brugfunctie naar de scholen, de politie, de overheid en de rest van de samenleving. We geloven sterk in deze emancipatie van onderuit. Via gerichte subsidies stimuleren we de samenwerking tussen verenigingen. Ontmoeting en open discussie staan hierin centraal. De etnisch-culturele zelforganisaties zijn hierin sterke bondgenoten. Daarnaast moeten de (jeugd)verenigingen eventuele drempels voor etnische minderheden wegwerken.

4.1.3. We pleiten voor een genuanceerde en correcte beeldvorming in de media over de diversiteit en migratie in Vlaanderen.

-De publieke omroep moet tot een evenwichtige weerspiegeling van de bevolking in haar personeelsbestand komen. In zowel amusements- als informatieve programma's moet er bovendien aandacht zijn voor deze evenwichtige vertegenwoordiging en voor een genuanceerde beeldvorming. De voortgang op deze vlakken wordt jaarlijks gemonitord door een externe, onafhankelijke organisatie.

-Ook de private media stimuleren we om te komen tot een evenwichtige vertegenwoordiging en een genuanceerde beeldvorming te komen. Via sensibilisering en gerichte subsidies trachten we diversiteit te ondersteunen.

4.1.4. Onbekend maakt vaak onbemind. Daarom moet er in het onderwijs meer aandacht komen naar de migratie- en koloniatiegeschiedenis van ons land en de verschillende culturen en levensbeschouwingen in onze samenleving. Deze doelstellingen moeten in de (vakoverschrijdende) eindtermen opgenomen worden.

5. Een rechtvaardig en humaan migratiebeleid

Het uitgangspunt van een rechtvaardig en humaan migratiebeleid is dat iedereen in ons land deelt in de rechten en plichten verbonden aan onze sociale welvaartsstaat.

Ieder migratiebeleid vertrekt van een aantal fundamentele principes. Het asielbeleid is bijvoorbeeld gestoeld op de plicht om mensen op de vlucht bescherming te bieden. Huwelijksmigratie en gezinshereniging vloeien voort uit de vrijheid van mensen om te huwen met een partner naar keuze en het recht op een gezinsleven. Alle minderjarige vreemdelingen hebben in ons land het recht op onderwijs. Deze principes zijn voor ons essentieel. Tegelijkertijd mogen we niet blind zijn voor misbruiken van bepaalde migratiekanalen. Asiel- en aanverwante procedures mogen bijvoorbeeld geen achterpoortje zijn om onrechtmatig in ons land te verblijven. Arbeidsmigratie mag niet leiden tot oneerlijke concurrentie en sociale fraude. We streven naar een rechtvaardig en humaan migratiebeleid. Centraal in onze benadering staat dat wie in ons land verblijft, niet beschouwd wordt als migrant, maar als burger. Dat betekent wie hier verblijft, deelt in zowel de rechten als plichten verbonden aan onze welvaartsstaat. Wie niet in ons land mag blijven, bereiden we voor om terug te keren. Van diegenen die wachten op een beslissing over hun verblijf, willen we de weerbaarheid versterken, gericht op een duurzame toekomst, hetzij in ons land, hetzij in het land van herkomst.

5.1. Arbeidsmigratie

Onze samenleving kampt met structurele werkloosheid. Daarom moeten we in eerste instantie blijvend inzetten op het duurzaam tewerkstellen van de beschikbare beroepsbevolking in België. Tegelijkertijd veroudert onze samenleving en kampen sommige sectoren van onze arbeidsmarkt met een structureel tekort aan mankracht. Om deze redenen biedt arbeidsmigratie opportuniteiten. Het juist inzetten van talenten en creativiteit van nieuwkomers kan innovatie en welvaart scheppen. Arbeidsmigranten zijn doorgaans jonge, ondernemende mensen die (tijdelijk) in een ander land hard willen werken om een beter leven op te bouwen. Het komt er op aan om met een gedegen arbeidsmarktonderzoek op regelmatige basis deze opportuniteiten in te schatten en een duurzaam arbeidsmigratiebeleid te voeren. Aangezien binnen Europa vrij verkeer van personen en diensten geldt, waardoor EU-burgers in België kunnen komen werken of hun diensten aanbieden, is het logisch om eerst zoveel mogelijk de intra-Europese arbeidsmigratie te benutten. Arbeidsmigratie van buiten de EU kan een sluitstuk vormen.

Maar we mogen de ogen niet sluiten voor potentiële nadelen van arbeidsmigratie. Bij arbeidsmigratie loert het gevaar van sociale dumping, oneerlijke concurrentie en fraude om de hoek. Via vaak ingewikkelde constructies kunnen arbeidsmigranten immers naar België gehaald worden om te werken aan loon- en arbeidsvoorwaarden die veel lager liggen dan de Belgische voorwaarden. Veel migranten werken ook in de informele economie. Deze mensonterende praktijken zijn voor ons onaanvaardbaar. Door deze oneerlijke concurrentie worden bovendien de bonafide zelfstandigen en ondernemingen uit de markt geprijsd. Goede jobs gaan verloren, correcte bedrijven gaan failliet. Wat volgt, is een neerwaartse spiraal ten koste van onze sociale welvaartsstaat. De arbeidsmigratie moet dan ook vergezeld worden door een sterker sociaal verhaal met een effectieve handhaving. We pleiten voor een sterkere sociale harmonisatie van de Europese Unie.

Een ander groot probleem is de brain-drain. Arbeidsmigratie betekent voor de landen van herkomst dikwijls een verlies omdat het vaak geschoolde mensen betreft die ze zelf broodnodig hebben. We streven naar een migratiebeleid dat welvaart schept voor zowel de migrant op zoek naar betere toekomst, als voor onze samenleving, als voor het land van herkomst.

5.1.1. Resoluties

5.1.1.1. Om efficiënt in te spelen op de behoeften blijft het arbeidsmarktonderzoek de basis van het arbeidsmigratiebeleid. We hanteren flexibele lijsten van knelpuntberoepen en economische prognoses om tegemoet te komen aan structurele arbeidsmarkttekorten. Deze dynamische en zorgvuldig gecontroleerd lijst bevat zowel banen voor hoog- als laaggeschoolden.

5.1.1.2. Arbeidsmigratie moet dringend ingebed worden in een duurzaam sociaal luik. Hierdoor kunnen we sociale uitbuiting, oneerlijke concurrentie en fraudeleuze praktijken in het kader van arbeidsmigratie beter aanpakken.

5.1.1.3. Een actief migratiebeleid moet proberen arbeidsmigratie te organiseren op basis van partnerschapsakkoorden. Hierin kan getracht worden om brain-drain om te zetten in een brain-exchange, kan er samengewerkt worden op het vlak van vorming en economische ontwikkeling, kan er samengewerkt worden tegen clandestiene immigratie en mensenhandel en kunnen er daarin ook terugnameclausules voor clandestiene migranten worden opgenomen.

5.1.1.4. Controle op illegale tewerkstelling en clandestiene migratie moet verbeteren. De werknemersbescherming moet maximaal gegarandeerd worden. De tewerkstelling van werknemers die clandestien in België verblijven zal strenger worden aanpakt. Naast de financiële en strafrechtelijke sancties is de werkgever ook verplicht de onderdanen van derde landen het volledige verschuldigde loon voor het geleverde werk uit te betalen. Daarnaast zal hij ook belastingen en sociale zekerheidsbijdragen betalen aan de Belgische staat.

5.1.1.5. Inzake mensenhandel moeten we een multidisciplinaire aanpak hanteren en de internationale samenwerking versterken. Een wettelijke verankering van preventiemaatregelen, opleidingen, opvangcentra, bescherming van slachtoffers, samenwerken met organisaties die daar dagdagelijks mee in contact komen en vooral meer middelen en onderzoeken naar criminele organisaties die zich toeleggen op uitbuiting is nodig.

5.2. Een volwaardig beschermingsbeleid

Als maatschappij hebben we de plicht om mensen op de vlucht te beschermen. We pleiten daarom voor efficiënte, duidelijke en kwaliteitsvolle asiel- en aanverwante procedures. Dit geeft mensen niet alleen sneller uitsluitel, maar ook meer rechtszekerheid. Ons beschermingsbeleid willen we ook uitbreiden naar de groep van staatlozen. Dat zijn mensen wiens nationaliteit niet bepaald is en die door geen enkele staat als ingezetene beschouwd wordt. Zij vallen momenteel door de mazen van het net. Naast een volwaardig nationaal asielbeleid is er ook dringend nood aan een gemeenschappelijk

Europees asielbeleid. Door een gebrek aan harmonisatie op Europees niveau is er een zeer ongelijke spreiding van asielzoekers over de lidstaten.

5.2.1. Resolutie: We pleiten voor een humaan, volwaardig en efficiënt beschermingsbeleid.

-De asielaanvragen moeten binnen een korte termijn, kwaliteitsvol en op een gelijke manier behandeld worden.

-De status van staatlozen moet erkend worden. Voor hen moet er een specifieke procedure uitgewerkt worden die de mogelijkheid biedt een verblijfsstatus te bekomen in geval er voor hen een nood aan bescherming of geen geldig verblijfsalternatief bestaat.

-Inzake de opvang en hervestiging van asielzoekers pleiten we voor een meer uitgebreid en gecoördineerd Europees beleid. Daarnaast moet België een structureel hervestigingsprogramma realiseren om systematisch vluchtelingen hervestigen.

In afwachting van een beslissing mogen we asielzoekers en andere opvanggerechtigden niet aan hun lot overlaten. We pleiten voor een intensieve begeleiding van bij hun aankomst tot hun eventuele terugkeer, gericht op een duurzame toekomst. Door de opvangcrisis zijn er in het verleden verschillende groepen uit de opvang geweerd (waaronder gezinnen zonder papieren), met het gevaar voor uitbuiting en huisjesmelkerij tot gevolg. De opvang moet dan ook voldoende groot en flexibel zijn. Tijdens de procedure moeten asielzoekers ook niet stilzitten. Asielzoekers moeten toegang krijgen tot (vrijwilligers)werk. Een betere toegang tot werk voor asielzoekers zorgt er niet enkel voor dat deze mensen actief blijven of niet in het zwart gaan werken. Wie werkt, staat sneller op eigen benen, voelt zich beter, neemt deel aan en draagt bij aan de maatschappij.

Slechts een minderheid van de asielaanvragen wordt vandaag goedgekeurd. Daarom hoort bij een volwaardig beschermingsbeleid ook een daadwerkelijk en consequent terugkeerbeleid. Wij steunen het principe van de begeleide, vrijwillige terugkeer. Dit principe zou niet enkel mogen gelden na een negatieve beslissing op het einde van de asielprocedure, maar zou als voortdurend aanwezige optie tijdens de hele procedure moeten blijven bestaan. Ze wordt daarom best geïntegreerd in het begeleidingstraject van de asielzoeker. De vrijwillige terugkeer moet gericht zijn op een duurzame toekomst in het land van oorsprong of een ander land. De gedwongen uitwijzing zorgt daarentegen zelden voor een duurzame oplossing en zou daarom pas een allerlaatste optie mogen zijn.

5.2.2. Resolutie: We willen een duurzame trajectbegeleiding van asielzoekers.

-Er moeten voldoende opvangplaatsen voor alle opvanggerechtigden zijn, aangepast aan hun noden. Deze opvang moet qua middelen en capaciteit flexibel zijn, zodat er effectief ingespeeld kan worden op de steeds wijzigende samenstelling en instroom.

-Via korte beroepsopleidingen, cursussen en informatiesessies willen we de zelfredzaamheid van asielzoekers vergroten. Asielzoekers die al drie maanden in de procedure zitten, moeten ook toegang krijgen tot de arbeidsmarkt. Voor asielzoekers en bij uitbreiding al wie een geldige verblijfsvergunning heeft of opvang geniet moet vrijwilligerswerk mogelijk worden gemaakt.

-We pleiten voor een begeleide, vrijwillige terugkeer. Dit principe zou niet enkel mogen gelden na een negatieve beslissing op het einde van een asielprocedure, maar zou als voortdurend aanwezige optie tijdens het ganse verblijf moeten blijven bestaan. Ze wordt daarom best geïntegreerd in het begeleidingstraject in de reguliere opvangstructuren. Het aanbod voor vrijwillige terugkeer moet zowel kwalitatief als kwantitatief uitgebreid worden voor alle verblijfzoekers. Inzake deze opvang en terugkeer pleiten we voor een intensieve samenwerking tussen de bevoegde instanties.

Speciale aandacht gaat naar minderjarigen. Zeker de kinderen die zonder hun gezin in België verblijven zijn bijzonder kwetsbaar (dat zijn de zogenaamde niet-begeleide buitenlandse minderjarigen). We pleiten voor een snelle, billijke en kwaliteitsvolle procedure voor minderjarigen, zodat ze vlug uitsluitel over hun toekomst krijgen. Bij elke beslissing over het verblijf wordt er vertrokken vanuit de noden en het hoogste belang van het kind. Als de minderjarigen hier niet kunnen blijven, moeten ze zo goed mogelijk voorbereid worden op een duurzaam levensproject in het land van oorsprong of een ander land. Voor minderjarigen is ook voldoende en aangepaste opvang nodig. De voogdij over niet-begeleide minderjarigen moet geprofessionaliseerd worden. Eénmaal meerderjarig kunnen zowel begeleide als niet-begeleide minderjarigen zelf een aanvraag tot verblijf indienen. Deze aanvraag moet ten gronde worden behandeld. Niet-begeleide minderjarigen die al lange tijd in België verblijven, moeten bij meerderjarigheid hier kunnen blijven.

5.2.3. Resolutie: We ijveren voor een duurzame oplossing voor (niet-begeleide) buitenlandse minderjarigen.

-Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen hebben momenteel het recht om tot hun achttiende verjaardag in België te verblijven. Principieel zijn we voorstander om deze personen ook na hun achttiende zoveel mogelijk een duurzaam verblijf in ons land te verlenen.

-Minderjarigen die met hun gezin in België aankomen, moeten snel uitsluitel krijgen over hun toekomst. Momenteel kunnen ze, eens ze meerderjarig zijn, onafhankelijk van hun ouders zelf een aanvraag tot verblijf indienen. We willen dat de uiteindelijke beslissing ten gronde wordt behandeld, onafhankelijk van het dossier van de ouders.

-In afwachting van een beslissing moet er voor deze minderjarigen aangepaste opvang zijn, ongeacht hun statuut of afkomst. Voor de opvang en doorstroming moeten de federale instellingen en Gemeenschappen beter samenwerken (officieel verduidelijkt in een samenwerkingsprotocol). Alle niet-begeleide minderjarigen moeten een voogd toegewezen krijgen. Hiervoor moeten er voldoende oproepen en opleidingen georganiseerd worden.

-Onderwijs is zeer belangrijk voor een duurzame toekomst voor minderjarigen. Daarom moeten begeleide minderjarigen bij een negatieve beslissing de kans krijgen om hun schooljaar af te ronden. Niet-begeleide minderjarigen moeten ook na de leeftijd van 18 jaar de mogelijkheid krijgen om hun opleiding binnen een redelijke termijn te kunnen afmaken.

-Bij een eventuele terugkeer van de minderjarige moet er in samenwerking met betrouwbare partners een degelijk sociaal onderzoek gedaan worden in het land van herkomst. Indien aan de garantie voor een duurzame terugkeer niet voldaan is, moet de beslissing om terug te keren herzien kunnen worden.

5.3. Huwelijksmigratie en gezinshereniging

Huwelijksmigratie en gezinshereniging vloeien voort uit de fundamentele vrijheden van mensen om te huwen met hun partner naar keuze en samen te leven met hun gezin. Wij verdedigen deze vrijheden. We stellen wel vast dat immigratiehuwelijken niet altijd van een leien dakje verlopen. Tijdens de eerste jaren is de partnermigrant bijvoorbeeld sterk afhankelijk van de andere partner, wat tot veel ongemakkelijkheden en in bepaalde gevallen zelfs tot uitbuiting leidt. Soms is er ook sprake van misbruik: mensen die via een schijnhuwelijk in België een verblijfsrecht willen bekomen. De etnische minderheden in België zijn zich in toenemende mate bewust van deze zaken, met een dalende populariteit van huwelijksmigratie tot gevolg. Deze bewustwording moet verder ondersteund worden.

5.3.1. Resolutie: We verdedigen het recht op huwelijksmigratie en gezinshereniging. Mensen moeten op een bewuste en vrije manier kunnen kiezen om al dan niet met iemand uit het buitenland te kunnen huwen of ongehuwd samen te kunnen wonen. Daarom hebben we in het verleden de huwelijksleeftijd voor huwelijksmigratie opgetrokken naar de leeftijd van 21 jaar. In samenwerking met

het middenveld willen we ook inzetten op een verdere sensibilisering rond de eventuele voor- en nadelen verbonden aan huwelijksmigratie.

5.4. Internationale solidariteit

Migratie is onlosmakelijk verbonden met de ongelijke verdeling van de welvaart in de wereld. Ondanks de vooruitgang en de groeiende welvaart in grote delen van de wereld, leeft een omvangrijk deel van de wereldbevolking nog steeds in armoede en wordt het dagelijks geconfronteerd met ontbering. De ongelijkheid tussen Noord en Zuid, maar ook binnen landen, neemt toe. Dit is geen ver-van-mijn-bed-show. Wat in het ene land gebeurt, heeft gevolgen voor de rest van de wereld en laat zich ook in de migratiestromen van en naar België voelen. Zolang er armoede, onderdrukking, gewapende conflicten en ecologische rampen zijn, zullen er mensen zijn die migreren om hun geluk elders te beproeven. Een migratiebeleid moet dan ook mondiaal gekaderd worden.

Migratie is op haar beurt ook een belangrijke factor in mondiale armoedebestrijding. In totaal vormen de transfers die nieuwkomers naar hun land van herkomst opsturen het dubbele van het budget van de officiële ontwikkelingssamenwerking. Op die manier dragen migranten bij aan een verbeterde situatie in het land van herkomst, wat daar op zijn beurt de motivatie tot migratie doet afnemen.

Alleen de verbetering van de sociaal-economische, politieke en ecologische situatie in de landen van herkomst, kan een duurzame oplossing voor het migratievraagstuk bieden. Internationale solidariteit is voor ons meer dan een slogan, meer ook dan enkel een deel van de oplossing van het migratievraagstuk. Het bevorderen van ontwikkeling en gelijkheid is het recht van elk individu en elke gemeenschap. Vanuit deze optiek moeten we streven naar een solidaire, vrije en duurzame wereld waar welvaart, macht en kennis gelijk gespreid zijn. Daarom zetten we in op internationale samenwerking, mensenrechtendiplomatie en een coherent buitenlands beleid waarbij ontwikkelingsamenwerking, handels- en migratiebeleid elkaar aanvullen en versterken in het streven naar gelijkheid en rechtvaardigheid.

5.4.1. Resoluties:

5.4.1.1. We pleiten voor een solidaire en efficiënte ontwikkelingssamenwerking.

-We moeten ons engagement om 0,7% van het Bruto Nationaal Inkomen te besteden aan ontwikkelingssamenwerking waarmaken. Op termijn streven we naar een besteding van 1% van het Bruto Nationaal Inkomen.

-Om duurzame vrede en veiligheid te bewerkstelligen moet onze ontwikkelingssamenwerking focussen op de onderliggende oorzaken van instabiliteit en conflicten. Vanuit deze optiek moet ons land een actieve bijdrage leveren aan het uittekenen van de post-2015 ontwikkelingsagenda en de herziening van de Millenniumdoelstellingen.

-In samenwerking met de migrant en het herkomstland zoeken we naar manieren om kennis en middelen verworven door de migrant in het ontvangstland op een efficiënte manier aan te wenden in het land van herkomst.

5.4.1.2. Mensenrechten zijn universeel, ondeelbaar en onvervreemdbaar; ze gelden voor iedereen, overal ter wereld. Politieke rechten, maar ook socio-economische basisrechten moeten het ethisch kader vormen voor ons buitenlands beleid.

-De bevordering van de mensenrechten moet de basis vormen voor ons buitenlands beleid, met speciale aandacht voor de meest kwetsbare groepen, waaronder kinderen, vrouwen, holebi's en transgenders. We steunen ook de strijd van mensenrechtenverdedigers en de werking van vrije vakbonden overal ter wereld.

-Een rechtvaardig Belgisch en Europees handelsbeleid is een sterke hefboom om de ongelijkheid in de wereld aan te pakken. Een mensenrechtenmodule, met speciale vermelding van sociale rechten, moet consequent worden toegevoegd én nageleefd bij het afsluiten van handelsakkoorden. Ook arbeids- en ecologische normen kunnen op deze manier afdwingbaar gemaakt worden.

5.4.1.3. De oorzaken en effecten van ecologische problemen zijn ongelijk verdeeld over de wereld.

Voornamelijk de minst weerbare landen in het Zuiden worden hierdoor getroffen, met armoede en conflicten tot gevolg.

-De klimaatverandering moet bijzondere aandacht en voldoende middelen krijgen in ons buitenlands beleid en onze ontwikkelingssamenwerking.

-Ondernemingen die investeren in of handel drijven met ontwikkelingslanden kunnen een belangrijke bijdrage leveren mits zij zich houden aan de normen met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Concreet betekent dit dat ondernemers aandacht hebben voor de sociale en ecologische gevolgen van hun activiteiten. We moeten ook de consument bewust maken van de impact van zijn keuzes op arbeidsomstandigheden, de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en de opwarming van de aarde.